

אמונת חיים

גליון שבועי לתורה וחסידות שע"י מוסדות קראלי בארה"ק

גליון שמג ♦ שנה ח ♦ ה'תשפ

האזינו ♦ חג הסוכות ♦ שמחת תורה

דברי אלוקים חיים מרת רבינו הגה"ק זיע"א

עם נבל ולא חכם הלא הוא אביך קנח הוא עשך ויכוננך (לב,ו),
וברמב"ן פירש ד'עם נבל' הכוונה ששכחו הטובה שעשה להם
עכ"ל, ובפ"ל בעלי התוס' כתבו דהא דכתיב לקמן (פסוק כא) ואני
אקניאם בלא עם בגוי נבל אכעיסם הוא מדה כנגד מדה להנאמר
כאן עם נבל ולא חכם.

והנה הא דכתיב לקמן בגוי נבל פירשו חז"ל בספרי והובא
ברש"י שם, בגוי נבל אלו הכופרים וכן הוא אומר אמר נבל בלבו אין
אלוקים עכ"ל, ולכאורה כיון דהתם היו מדה כנגד מדה לנאמר כאן
א"כ לכאורה משמע דהא דכתיב הכא עם נבל שפירושו שהם כפויי
טובה, הוא דבר אחד עם מה דכתיב לקמן בגוי נבל שפירושו
אפיקורסות, והדבר טעון ביאור מה השייכות בין אלו ב' ענינים
כפיית טובה ואפיקורסות.

ונראה בזה כמוכב בשם מדרש הגדול זה לשונו, ויקם מלך
חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף, והלא עד היום הזה מצרים
יודעים חסדו של יוסף, אלא שהיה יודע ולא השגיח עליו וכפר
בטובתו, ולבסוף כפר בטובתו של הקדוש ברוך הוא שאמר לא ידעתי
את ה', הא למדת שכפיית טובה הוקשה לכפירה בעיקר. לכך
הקב"ה מזהיר את ישראל ואומר אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך
מארץ מצרים הזהרו שלא תכפו טובתי שכפוי טובה אינו יכול לקבל
פני מלכות שמים עכ"ל, הרי להדיא שכפיית טובה היא סתירה
לאמונה, וזהו המדה כנגד מדה 'עם נבל' שאין מכיר בטובתו של
הקב"ה, והעונש לזה מפורש בגוי 'נבל' אכעיסם, שהם האפיקורסות
וכמו שפירש בספרי הנ"ל, והצווי לבל נהיה כפויי טובה מבואר
במדרש הגדול הנ"ל דהוא מקרא ד'אשר הוצאתיך מארץ מצרים'.

מרת רבינו ה'אור אביגדור זיע"א

יומא דהילולא א' חשוון

א-ל אמונה ואין עול וצדיק וישר הוא (לב,ד)
אומר רש"י: "אף לרשעים משלם שכר צדקתם בעולם הזה". כנראה
שכל אחד מקבל את השכר לפי איך שהוא מחשיב את המצוות.
צדיקים מחשיבים מאוד את המצוות ולכן שכרם רב והם מקבלים
אותו בעולם הבא, ואילו הרשעים שלא מחשיבים את המצוות -
שכרם מועט, ולכן מקבלים אותו בעולם הזה.

כותב הרמח"ל בספרו מסילת ישרים (פרק יח) "מי שאוהב את
הבורא יתברך שמו אהבה אמיתית לא ישתדל ויכוון לפטור עצמו
במה שכבר מפורסם מן החובה אשר על כל ישראל בכלל, אלא
יקרה לו כמו שיקרה אל בן אוהב אביו שאילו יגלה אביו את דעתו
גילוי מעט שהוא חפץ בדבר מן הדברים, כבר ירבה הבן בדבר ההוא
ובמעשה ההוא כל מה שיוכל". כלומר מי שאוהב את ה' עושה את
המצוות ברוחב לב, בנדיבות ובאהבה, לא כאילו כפו עליו. רק
מבקשים - ומיד הוא עושה.

ביום כיפור ערכנו ויודי מפורט על כל העבירות שלנו. עסקנו בכל
פרט ופרט מהעבירות האפשריות שלנו והתוודינו עליו. נזכור: כשם
שיש ערך לכל עבירה ועבירה כך יש ערך לכל מצווה ומצווה. מי
שזוכה לדקדק במצוות ולהחשיב כל מצווה - גם ה' מחשיב לו את
המצווה ומעצים אותה.

דברות קודש מרת רבינו עטר' שליט"א

ולקחתם לכם ביום הראשון (ויקרא כג, מ)

איתא במדרש "ביום הראשון, ראשון לחשבון עונות". וכבר
דנו המפרשים היאך הוא ראשון לעונות, ואמרו שכיון
שבארבעה ימים מיום כיפורים עד סוכות עסוקים העם במצוות לכן
לא היה להם פנאי לחטוא, אולם גם זה דחוק, כי איך אפשר לומר
שכולם לא חוטאים כלל במשך ארבעה ימים.

אלא מסביר הגר"א מוילנא זי"ע באופן נפלא לפי יסודו
והסברו המפורסם בביאור ההבדל שבין 'דין' ו'חשבון'.
דהרי המשנה (אבות ג.א) אומרת: "הסתכל בשלושה דברים
וכו' ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון", ומהו לכאורה כפילות
הלשון - 'דין' ו'חשבון'?

ומסביר הגר"א: כי ב'דין' מענישים האדם על העבירה שעשה,
וב'חשבון' מחשבים איתו על אותו זמן שחטא, שהיה יכול לעשות
מצוה במקומה. אמנם זה הכל אם חטא במחשבה תחילה שאז
נענש על מה שלא עשה מצוה במקום זה. אבל בארבעה ימים של
ערב סוכות, אמנם אפשר שאנשים חוטאים, אבל מרוב עיסוקם
במצוות אי אפשר שיחטאו במחשבה תחילה. לכך על זה בלבד אין
דנים עד יום ראשון של סוכות.

לפי זה מדקדק הלשון "ראשון לחשבון" עונות". דהיינו, לא ראשון
לדין על עונות בכלל, רק לחשבון העונות, מה יכול לעשות בזמן
החטא...

שח הרה"ק **תפארת שלמה מרדאמסק** זצ"ל בדרך צחות, הנה
בימי הדין כשהשטן מקטר ומביא לפני בית דין של מעלה צרות
חטאים ופשעים של עם ישראל, טוענים כנגדם מליצי היושר, שכל
החטאים בטעות היו, שכן היצה"ר פיתה אותם בדברי שקרים
ותרמית להאמין כי אין אלו עבירות כלל, וישראל בתמימות האמינו
לו ונתפתו לו, ואז בא השטן הוא היצה"ר, וטוען כנגדם, אל תחשבו
שהם תמימים כל כך, הבה ונראה אם בדרכי המסחר, הם ג"כ כך
תמימים ונותנים לרמות עצמם במקח וממכר, אדרבה תנסו להרבות
על המחירים ותראו איך הם עומדים על המקח, ואי אפשר לרמות
אותם, ורק במצוות ועבירות הם כל כך תמימים, ופסק הדין יוצא
שנמתין מספר ימים, להיווכח איך הוא באמת אם בני ישראל הם
תמימים וקלי אמונה רק כשבאים לקנות עבירותיו של היצה"ר או
שהם קלי אמונה גם במקח וממכר.

הנה בין יוה"כ וסוכות בני ישראל קונים ארבעה מינים, משלמים
עבורם סכומים עצומים, וכשבאים לביה"כ באתרוגיהם ולולביהם,
נסתמו טענותיו של השטן. בוא וראה אומרים לו, הרי לפניך ארבעה
מינים אלו, צא והיווכח מה מחירם בשוק הגוים, צא ותראה אם
תקבל עבורם בשוק יותר מפרוטות ספורות, והרי היהודים האלו
שלמו עבורם כסף מלא, כפלי כפלים משווים האמת, הנה אתה
רואה שאפשר לרמות אותם, ובכן גם בעבירות נתפסו כפי שפיתית
אותם בחלקת לשונך.

זה "ולקחתם לכם ביום הראשון", הלולב והאתרוג כל ארבעת
המינים, הם שמכריעים את החשבון, העונות והפשעים נמחקים,
וחשבון חדש מתחיל מאז, ולקחתם לכם ביום הראשון, ראשון הוא
לחשבון עונות. בזה אפשר ליישב למה רמזה התורה ראשון לחשבון
עונות דייקא במצות לולב ולא במצות סוכה.

פניני חיים

עובדות חיים

האיזו

הצור תמים פעלו (ל"ב ד')

מסופר על הרה"ק רבי שמעון מירוסלב זיע"א שהאריך ימים והגיע לזקנה מופלגת, שאלו אותו תלמידיו במה הארכת ימים, השיבם הרבי, תמיד קבלתי הכל באהבה ולא הרהרתי אחר מעשיו של הקב"ה, שברור כשמש כי כל מעשי ה' מוצדקים וטובים, אלא כשאדם אינו מרצה ושואל קושיות ומתלונן, מעלים אותו השמימה ומראים לו, הכל טוב ובצדק, ואני אינני מתלונן לכן לא מעלים אותי להיווכח בצדקת ה'.

כי חלק ה' עמו (ל"ב - ט)

סיפר הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א מעשה בהגה"ק רבי חיים מוולוז'ין זיע"א, שלמד בספר תנא דבי אליהו זוטא, וכשהגיע לפרק שני מצא שהוא מונה את מדותיו של הקדוש ברוך הוא, ומזכיר בכללו מדה שהוא שמח בחלקו, נתמלא לבו פליאה על הדברים, מה שייך לגבי הקב"ה "חלקו", הרי כל העולם שלו הוא? הלך והציע תמיהתו לפני רבו הגה"ק מוילנא זיע"א, (יומא דהילולא י"ט תשרי) אמר לו הגאון אין חלקו אלא ישראל, כפי שכתוב "חלק ה' עמו" והקב"ה שמח בחלקו, שמח בישראל בכל מצב שהם, אפילו בדורות שנתמעטו ממעלתם הרוחנית.

סוכות

ולקחתם לכם (ויקרא כג, מ)

מעשה בחזון איש ששהה בסטוביץ בימי החגים, וכשקרב חג הסוכות, לא השיגו יהודי המקום אתרוג לברכה. קם החזו"א יומיים לפני החג ויצא למינסק, כדי למצוא אתרוג כשר. הדרכים נשתבשו בגייסות הצבא, היה פחד לנסוע, אבל החזו"א שם את נפשו בכפו, ואמנם במינסק השיג את מבוקשו, פרי עץ הדר. אבל מפני המצב המלחמתי, נבצר ממנו לשוב הביתה עד אחרי החג. כשראוהו יהודי סטוביץ, שאלו אותו: איך זה שיהודי מרעיש עולמות בשביל דבר כזה? הלא 'אונס רחמנא פטריה', ואם אין ד' מינים – לא מברכים!". תמה החזו"א וכמי שאינו יכול לתפוס בשכלו כיצד יהודי שואל ככה, השיב להם: "הגם בפסח, כשלא יהיו לכם מצות, תשבו בחבוק ידיים? הגם כשתצטרכו לצום ז' ימים באין מצה תתעצלו ככה, כיון שלא השגנו מצות – לא אוכלים...?"

פרי עץ הדר (ויקרא כג, מ)

רבה הנערץ של ירושלים, ר' יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, היה ידוע כמדקדק גדול בכל מצוה ומצוה. מובן, שהיה משתדל מאד להדר גם במצות ארבעת המינים. תקופה מסוימת עסק בנו של הגרי"ח זוננפלד במסחר אתרוגים, והיה עושה כל השתדלות אפשרית כדי להביא לאביו אתרוג מבחר ומהודר ביותר. מספר הנכד, ר' שלמה זלמן זוננפלד: באחת השנים היה מחסור באתרוגים. קשה מאד היה, כמעט בלתי אפשרי, למצוא אתרוג מהודר. לאחר מאמצים גדולים השיג אבי (בנו של רבינו), אתרוג שהיה אמנם מהודר, אך היה בו חסרון – ראשו היה כפוף מעט. שמח רבינו מאד, ואמר שבדיעבד מהוה חסרון זה מעלה, כיון שהאתרוג רומז על ראשי התיבות הידועים: "אל תבואני רגל גאווה"

והיית אך שמח (דברים טז, ט)

אל הרה"ק בעל הלב שמחה זיע"א הגיע אברך והתאונן על מצבו הקשה, פרנסתו אינה כדבעי, ואינו יכול להחזיק מעמד בדקדוקי עניות המעבירים אותו על דעתו ועל דעת קונו. אמר לו הרבי: "היה בשמחה!" "כיצד אפשר להיות בשמחה במצב כזה?" שאל האברך. "ומה לא עושים בשביל פרנסה?" ענהו הרבי.

ומיום הכפורים עד החג כל ישראל עסוקים במצות זה עוסק בסוכתו זה עוסק בלולבו, וביום הראשון של חג כל ישראל עוברים לפני הקדוש ברוך הוא ולולביהן בידן ואתרוגיהן בידן ומקלסין לשמו והקדוש ברוך הוא אומר להם מאן דאזל אזל ומן הכא ולהלאה חושבנא לפיכך קורא אותו יום הראשון"- הרי שנמחלין העוונות

(בית יוסף בשם מדרש תנחומא)

הושע נא דורשת משאת שבת.

פ' כמובא בזוה"ק (ח"א דף ה ע"א) שכשהאדם מחדש בשבת דברי תורה לשם שמים נעשה מזה שמים חדשים ועולמות חדשים, ובשעה שהנשמה יתירה חזרת שואל אותה הקב"ה מה חידשה בשבת, ואם חידשה דברי תורה לשם שמים, אזי לוקח הקב"ה את אלו הדיבורים, ומנשק את הנשמה ואת הדיבורים מגודל אהבה ותשוקה, ואם ח"ו אינו לשם שמים הולך הכל אל החיצוניים ל"ע, זהו דורש"ת, שע"י הדרוש של שבת, אזי בשעת משאת שנושאים חזרה את הנשמה יתירה, אז הקב"ה דורש מה חידשה בשבת.

(חוקי חיים)

שמחת בית השואבה

והנה הרמז בסוכות בשמחת בית השואבה שהשמחה היתה גדולה שמתריעין בחצוצרות ונכרות ונבלים ובכל כלי שיר, הנה הטעם מחמת מחילת העון שהי' ב'יוה"כ, לזה גדלה השמחה כ"כ ע"ד כששבוי בא מבית האסורים לביתו ישמח מאד כמו כן בחוטא אשר נתפס בידי היצר הרע וביום הכפורים כשהקדוש ברוך הוא מצילנו מידו ומעבירות נעשו זכויות ויצא לחפשי מתח"י היצר הרע תגדל מאד השמחה.

(דברי חיים)

זמן שמחתינו במשנת מרן רבינו שליט"א

בואו ונתבונן בטעם שקוראים לחג הסוכות 'זמן שמחתינו' ואת חג הפסח 'זמן חירותינו'. ונראה לפרש בדרך אפשר כדלהלן. א. דחג הסוכות הוא 'זמן שמחתינו' היות והשמחה בה היא מקובלת ומושלמת, כשכל בני המשפחה ללא יוצא מן הכלל ששים ושמחים בה, ובני הנוער והזאטוטים הם הראשונים, שמתכוונים ומתרגשים לקראת החג הבא ומתקרב, על אף הקשיים ביציאה מהבית לדירת עראי.

ב. שחג הסוכות לא בא ח"ו משמחה לאיד, או בעקבות נפילת אויבינו

ומהאי טעמא גם לא אומרים בחג הפסח 'זמן שמחתינו' אלא 'זמן חירותינו' זאת בנוסף מהטעמים כדלהלן:

א. שרק חמישית מבני ישראל יצאו מצרים, ורובם מתו במכת חושך, ע"כ היציאה היתה מהולה בצער ולא היתה שמחה מושלמת.

ב. דחז"ל מלמדים אותנו בנפול אויבך אל תשמח, וכפי שאנו רואים בים סוף שאמר השי"ת מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה. והוא גם אחד הטעמים, דאין אומרים הלל הגדול בשביעי של פסח.

ג. פסח כרוך בצערא דינוקא, שאינם יכולים לאכול את המאכלים להם הם רגילים וכן קשה להם עם מאכלי הפסח.

ד. כן ניתן לומר בדרך צחות שהוא זמן חירות, שבכל ימי השנה משועבדים אנו לרחוב ולאווירה ואלא בפסח, כל אחד נוהג ע"פ מנהגי ומסורת אבותיו.

רואים אנו שעל אף הניסים הגדולים, ברגע שזה בא על חשבון השני הגם שמדובר בצר ואויב, היא כבר פוגם בשמחה והיא לא מושלמת ונלמד מחג הסוכות שהוא זמן שמחתינו, היות ולא בא כלל וכלל ממפלתו של צר ואויב ולא על חשבון השני להשתדל לעבוד תמיד את השם בשמחה מושלמת, שלא לא תהיה על חשבון השני.

יה"ר שנחוג את חג הסוכות בשמחה מושלמת ללא שום צער ועגמ"נ

נעימות החיים

כמותם... ואכן, הוא פילס דרך בין הרוקדים הלומי היין והזמין כוס שיכר, גמעה בגלימה ויצא אף הוא במחול סוער, יד ביד עם השיכורים החגים סביבו, אבל הם' שמחו ביין ובשיכר, שמחה ריקנית והמונית, ואילו 'הוא' שמח על הבשורה שהגיעתו מאביו, על הקשר שהתחדש, על פתח התקווה שהאיר לו במחשכיו! הקב"ה מלך מלכי המלכים שלח אותנו לזה העולם בכדי לקיים את מצוותיו, עברו עלינו ימי אלול, ראש השנה, יום כיפור, סוכות, בהם עשינו את מצוות החג כדת וכדין, והגענו גם לשמחת תורה לאחר מסיימים את התורה הקדושה לאחר שמידי שבת בשבתו אנו קוראים והוגים בעוד פרשה ועוד פרשה, רוצים אנו לשמוח בשמחת התורה ובשמחת המצוות הנפלאות שקיימנו בחודש זה, אך הוא מנסה לנעוץ בנו את ארסו, לכן ציוונו ביום האחרון של חג זה: תרקדו! תהיו בשמחה! עוד יום אחד, סתם בלי הסבר! יחשוב נא אותו יצר הרע כי אתם שמחים סתם... ואז יניח לכם ולא יעלה על דעתו לשבש אתכם, אבל באו חכמים וגילו לנו בשקט בשקט! דעו לכם, אין זה סתם שמחה זו שמחת התורה! אתם תדעו למה אתם רוקדים, אבל אותו יצר הרע לא יידע, הוא יחשוב בכלל ששמחים בו ושותים בשביל לכבד את הגוף, ובינתיים אתם מסיימים את התורה ומתחילים אותה מחדש... (פנינים)

מלדאוג לבנו. הטיל על מרגליו להודיע מה עלה בגורלו ולאתר את מקומו, ומשגילו להיכן הוגלה הטיל המלך על שר צבאו להתוות תכנית לחילוץ. ביקש המלך לבשר לבנו על החילוץ הקרוב. כדי שלא יפול לדיכאון, ולא יתמכר ליאוש. יום אחד הגיע בדרך לא דרך איגרת מהאב אל בנו: "הנה איתרנו את מקומך, ולא נחסוך כל מאמץ לחלצך. בני יקירי, אל תיפול ברוחך, כי קרובה הישועה! אל תטמע בין הכפריים, ואל תסיח דעתך מהליכות וגימוני המלכות!" אין לשער את התרגשותו, הוא רעד בכל גופו. אין לשער את שמחתו, עניו זהרו והוא ביקש לצאת במחול... אבל פיקח היה, וידע שעיני השוטרים צפיות, ואם יראו שפניו מאירות ועיניו בורקות, אם יראו שגיוו נזקף ורגליו קלות – יבינו שהגיעתו ידיעה משמחת. יבינו שמקום גלותו נחשף ונרקמת תכנית לחילוץ. יגבירו את השמירה, או יאסרוהו ויחבשוהו בבית כלא, ויסכלו את כל המהלך! מה יעשה? ליבו מתרונן, הוא מבקש לצאת במחול, ואסור לו להסגיר את התרגשותו ולגלות את שמחתו! ואז נצנץ בו רעיון: קם ועלה לבית היין, אל המסבאה אליה היו פונים האיכרים לאחר יום עמל ועבודה, כדי להטביע יגיעם ויגונם ביין ובשיכר. השוטר שהבחין בו חייר בסיפוק: הנה שלב נוסף בנקמתם! בן המלך מתקרב צעד נוסף לאיכרים המגושמים והולך להשתכר

ביום השמיני מקרא קדש... עצרת הוא מסביר רש"י בשם המדרש: שהקב"ה אומר לבני ישראל: בכל השבעה ימים הקרבתם קורבנות ושמתם, עכשיו לפני שנגמר החג תעצרו ותעשו לי עוד סעודה קטנה ותשמחו. אבל באו חכמים וקבעו: הבה נסיים ביום זה את חמשת חומשי התורה ונתחילים מחדש, ונעשה את החג לא ל"זמן שמחתנו" סתם, אלא ל"שמחת תורה". בהקפות בשירים ובמחולות. ונשאלת השאלה: מה ראו חכמים לפרש כך את השמחה, בעוד שמן התורה שמעם שרק צריכים לשמוח ללא סיבה מיוחדת? אלא אפשר להבין זאת על פי המשל שהמשיח הבעל שם טוב הקדוש ז"ע אודות עונג שבת: מעשה במלך ששלח את בנו הנסיך לסייר את ביצורי הגבול שמקיפים את הממלכה, וכמובן, לנסיך התלוו פמליה מכובדת שהלכו אחריו לכבדו. מרחוק הבחין האוייב בפמליה הגדולה, פשט עליה ושבה את בן המלך. הואיל וידעו שהמלך לא יחסוך כל מאמץ לאתר את בנו ולחלצו, הלבשיהו בגדי כפרי, הגלו הו באלמוניות למחוז נידח בירכתי המדבר והורו לאנשי המשטרה המקומית לפקוח עליו עין ולדווח על כל תכונה חשודה. בכפר הנחשל חסרו לבן המלך תפנוקי הארמון ומנעמיו, אבל יותר מכל התגעגע לעדינות הליכות החצר ולאור פני המלך, לקרבתו ואהבתו. וכשם שהתגעגע לאביו, כך לא פסק האב

יותר חשוב מהאתרוג!

הרבי הביט במחזה, ואמר בפשטות: 'תפילין כבר אין, גם האתרוג כבר איננו. נותרה לי מצוה אחת, מצות השמחה בחג הסוכות, זה חלקי מכל עמלי, זו המצוה היחידה שעודי יכול לקיים. לפיכך, לא אכעס ולא אצעק, לא אתלונן ולא אבוא בטענות – רק אהיה בשמחה נפלאה בחג הסוכות, בלי תפילין ובלי אתרוג! ובסיימו, פרץ בריקוד סוחף... באותו הלילה, נגלה אליו אביו בחלום, ואמר לו כדברים האלה: 'בני יקירי, דע לך שהמעשה שעשית – להישאר בשמחה ולא להקפיד, לרקוד ולא לכעוס, להיות בשמחה על אף המצב – המעשה הזה עורר רעש גדול בשמים, שבעתיים יותר מהקרבת התפילין כדי לקנות אתרוג מהודר!'

ירושה יקרה ונדירה היתה ברשותו של הרה"ק רבי מיכל מזלאטשוב ז"ע, התפילין היקרות של אביו, תפילין קדושות וייחודיות, שנכתבו בסילודין בידי סופר רב מעלה, ומעלתן וקדושתן לצד נדירותן וייחודיותן הקנו להן ערך גבוה בעיניו, לצד ערך כספי לא מבוטל בכלל...

רבי מיכל היה עני ואביון, וכל חייו עוני ודוחק. פעמים רבות הפצירו בו חסידים בעלי יכולת למכור להם את התפילין היקרות, היו מוכנים לשלם בעדן כל הון שבעולם. אפס, כי הרבי לא רצה לשמוע מכל ההצעות הללו, התפילין היו יקרות בעיניו שבעתיים...

שנה אחת, הורגש מחסור חמור באתרוגים, והמחירים האמירו לשחקים. רבי מיכל חפץ לקנות אתרוג מהודר ומיוחד, אך מחירו של האתרוג היה גבוה פי כמה מיכולתו... רבי מיכל התבונן באתרוג בחביבות רבה, ומיד גמלה בו ההחלטה הנועזת: הוא ימכור את התפילין היקרות, ובכסף שיקבל תמורתן – יוכל לקנות את האתרוג המהודר, לקיים מצוות 'ולקחתם לכם' בפרי עץ הדר, כראוי וכיאות...

כשהביא לביתו את האתרוג הנאה, היה זה ימים ספורים קודם חג הסוכות. כרגיל – היה בבית עוני מחפיר, ורק אתרוג יפה ומהודר, ויקר מאוד מאוד...

אחד מבני הבית הביט באתרוג, וחיש קל הבין מה קרה. התפילין היקרות נמכרו, אך תמורתן לא נרכש דבר, אלא האתרוג היקר... במר ליבו על האתרוג ש'גזל' את החפץ היקר ביותר תמורתו, קפץ ונשך את הפיטם המהודר שבראש האתרוג, ומיד נפסל האתרוג היקר מלברך עליו...

לזכר עולם יהיה צדיק

אדונינו מורינו ורבינו

הגה"צ יצחק צבי משה ז"ע

ברא כרעא דאבואה

אדמו"ר אביגדור מוזס זצ"ל

מקראלי

נלב"ע ד' טבת תשעט

זכותו יגן עלינו ועכ"א

ת. נ. צ. ב. ה.